PERGAMÍ

PERGAMÍ

EL FILL DEL CAÇADOR DE LLIBRES

SERGIO A. SIERRA ❁ MERITXELL RIBAS

Traducció de Ferran Gibert

laGalera50

Primera edició: octubre del 2012

Disseny de la coberta: Mariano Rolando
Disseny de l'interior: Meritxell Ribas i la Galera,
sobre un disseny previ de Manu Ansemil Martínez
Reproducció fotogràfica dels originals: Toni Bofill
Maquetació: Marquès, SL

Títol original castellà: *Pergamino. El hijo del Cazador de libros*

Edició: David Monserrat
Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir
Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© Sergio A. Sierra Hernández, 2012, pel text i la història
© Meritxell Ribas Puigmal, 2012, per les il·lustracions
© Ferran Gibert, 2012, de la traducció
© La Galera, SAU Editorial 2012
Carrer Josep Pla, 95
08019 Barcelona
www.agalera.cat
lagalera@grec.cat

ISBN: 978-84-246-4067-5
Dipòsit legal: B-19.735-2012

Imprès a Límpergraf
Mogoda, 29-31. Pol. ind. Can Salvatella
08210 Barberà del Vallès

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades

Al meu avi, al meu oncle Antonio
i al meu cosí Jose,
us hauria agradat, segur.
Però especialment als meus pares
i als meus germans.
(S.A.S.)

A la Cris i la Rebeca,
per ser els meus llums d'Eärendil.
(M.R.)

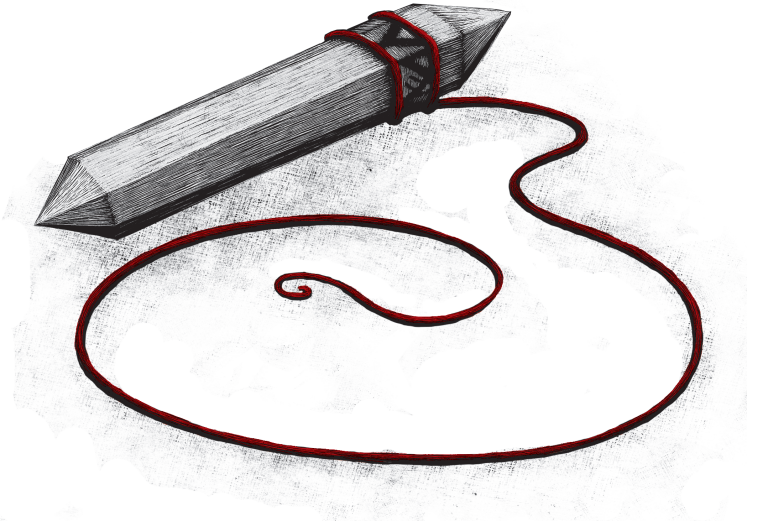

De bon grat t'hauria il·luminat
amb la bona estrella d'Ilià Múromets,
amb la força de Sviatogor, el bogatyr,
amb la bellesa d'Osip Prekasny,
amb la glòria de Volkh Vseslàv'evitx,
amb la riquesa de Sadkó,
el ric comerciant de Novgorod,
amb la valentia d'Alioixa Popóvitx
i amb l'encant d'aquell Txurilo Plencòvitx,
però tan sols es mostra cortès Dobrínia Nikítitx;
aquesta qualitat, Déu no la va donar als altres.

Extracte de la bylina de Dobrínia Nikítitx
del cicle mitològic de Kíev

El Regne d'An estava situat a la regió oculta que s'estenia al peu de la serralada muntanyosa anomenada Uràlskiye gori, la Dent Espinosa. Allà, en una vall dividida en dues meitats pel riu Plorafluent, al capdamunt d'un petit turó i envoltat per la vasta espessor del bosc, s'hi alçava el castell on vivia el jove Pergamí. Al peu del castell hi havia la ciutat que al seu dia van anomenar Ana'vyed, de la qual ara només queden fredes ruïnes que la neu i el glaç van cobrir i amagar.

En aquell temps, quan els déus eslaus com Perun i Veles encara bramaven dalt del cel i feien tremolar la terra amb les seves disputes, la ciutat d'Ana'vyed era pròspera i rica, gairebé tant

com després ho serien les ciutats de Kíev la Daurada, Novgorod o Polotsk.

A la regió del Regne d'An, hi governava l'*husidarya* Pavel Rustòvitx, un monarca descendent dels primers homes que van travessar el Volga a cavall de les enormes criatures que el poble dels vòguls i els neuris anomenaven *mamoht*, abans de l'assentament de les tribus eslaves, durant les grans guerres contra els prínceps bruixots de Novgorod.

Pavel Rustòvitx, trencant una arreladíssima i llarga tradició familiar, no va arribar al poder assassinant el seu pare Rustov, com aquest havia fet amb el seu, l'avi Radu. No. Com a bon fill que era, el va assistir al llit de mort i li va jurar que governaria el Regne d'An amb incommovible mà de ferro, com era tradició. Però Pavel Rustòvitx, a diferència dels seus parents i avantpassats, només valorava la guerra en el seu vessant més èpic i literari; li agradava llegir i escriure, una extravagància única en aquells temps, i especialment en aquella família de guerrers, assassins i saquejadors. Així doncs, un cop mort el seu cruel pare, el nou *husidarya*, cansat de la tradició de guerres i morts heretada dels seus avantpassats, va preferir alegrar la vida als seus súbdits en comptes de complir el jurament que havia fet al seu progenitor. Va ajudar amb els seus soldats a restaurar els camps arrasats per les guerres del seu pare i els seus oncles i a netejar els pous i el riu Plorafluent. Gràcies als seus consells i la seva previsió, el gra de les collites va ser abundant durant anys, així com el d'altres conreus, i hi va haver pa, cereals i llegums per a tothom, i fins i tot es van poder vendre a bon preu. Els camins van quedar lliures de bandits i saltejadors, i el comerç va tornar al cap de poc temps al Regne d'An. I malgrat que al començament els seus súbdits i servents opinaven que el nou monarca era gasiu i avorrit, ja que durant

molts anys no va celebrar cap festa, ni cap torneig, ni cap banquet al castell, amb el temps –i la panxa plena– van saber veure que havia tingut les seves raons per no fer-ho i li van treure el malnom del Garrepa que alguns ja li havien posat.

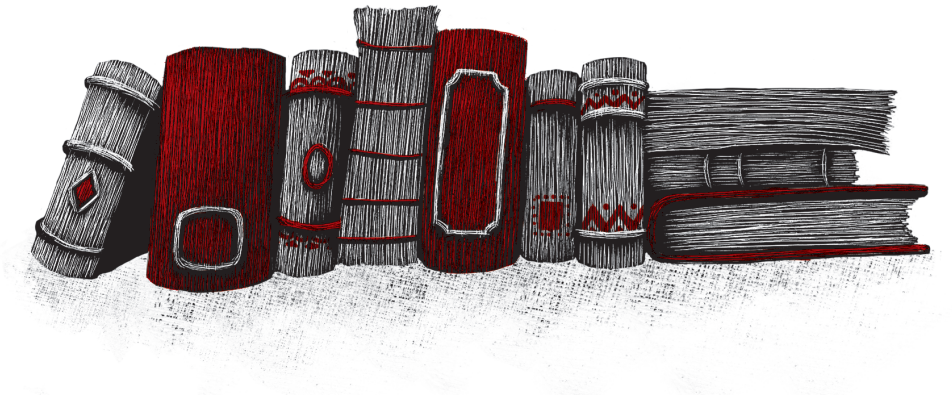

Però no va ser fins que el Regne d'An es va recuperar econòmicament que l'*husidarya* Rustòvitx no va reivindicar «La Seva Excentricitat».

Tots els *husidaryas* havien presentat com a marca distintiva del seu dret al tron el que el poble en deia «La Seva Excentricitat». El seu pare, per exemple, a qui havien anomenat Rustov l'Escorxador, col·leccionava les pells dels seus enemics i les penjava al saló del tron com si fossin tapissos, i el seu avi, Radu l'Inhumà, es divertia empalant al llarg del riu Plorafluent tots els qui no sabien cantar-li una cançó de guerra que li aixequés la moral quan sentia enyorança.

Pavel Rustòvitx, davant la sorpresa general, es va estimar més

construir una biblioteca. I per a alguns dels seus súbdits, allò era una raresa encara més gran que la de col·leccionar pells o empalar enemics al llarg del camí.

Però tampoc no va ser una biblioteca qualsevol. No. I per això va ser una «Excentricitat» pròpia dels monarques *husidaryas*. Havia de ser la biblioteca més gran que hagués vist mai cap home a la terra i cap ocell sota el cel. Així doncs, a l'ala sud-oriental del castell, que s'alçava sobre el turó, el rei hi va fer aixecar una torre altíssima que es dreçava com un pilar, i que va arribar a sobrepassar la torre principal de la fortificació; i, després d'omplir-la de centenars i milers de llibres, la va batejar amb el nom de la Gran Biblioteca de Més Enllà i Dins del Regne.

Al cap de poc d'haver-la acabat va buscar Mikhola Nikolàievitx, un home misteriós al qual els erudits i savis de l'època anomenaven el Caçallibres, i li va oferir el lloc de bibliotecari major. Però el com i el perquè d'aquesta decisió d'oferir el lloc a Mikhola Nikolàievitx, un estrany al Regne d'An, pertanyen a una altra història. Bé, de fet a unes quantes, però sobretot a una de cruenta i absurda, com totes les que neixen arran dels mals que provoquen les guerres i les conspiracions polítiques. N'hi ha prou de dir que, al temps de la seva joventut, en Pavel i en Mikhola s'havien conegut en la pitjor de les situacions en què es pot trobar un home durant una guerra; van compartir penes i alegries, de les quals va néixer una amistat que prescindia de convencionalismes i classes i que, a l'últim, es va transformar en una relació fraternal més enllà de la sang.

Després de nomenar-lo bibliotecari major, l'*husidarya* li va imposar com a obligació sagrada tenir cura de la biblioteca i estimar-la, i també, atesa la seva fama com a erudit aventurer, aconseguir un o dos llibres nous cada estació de l'any.

Mikhola Nikolàievitx es va casar aquell mateix any amb una bella *skomoroja* de cabells llargs i daurats que es deia Ilsa. En aquell temps, els *skomorojis* eren bards i joglars, rondallaires molt respectats, que acompanyaven les seves històries amb un instrument anomenat gusla. L'Ilsa, per la seva banda, preferia tocar el gusli, una mena de saltiri de divuit cordes molt poc usual en aquella època, que havia heretat del seu pare i aquest del seu oncle avi, i així durant diverses generacions. L'Ilsa coneixia moltes històries i relats d'herois antics, de guerres amargues, d'amors impossibles i de somnis consumats, i per això, a petició de l'*husidarya* Rustòvitx, solia amenitzar les vetllades de la cort i era admirada per tots, tant per la seva veu i la seva destresa amb el gusli com per la seva bellesa.

Al cap de pocs anys d'estar casats, en Mikhola i l'Ilsa van tenir un fill i tots dos van decidir posar-li el nom de Pergamí.

En Pergamí va créixer i es va criar entre llibres, rotlles, volums i molta pols. La primera cosa que va olorar en néixer, abans que la fragància de la pell del pit de la seva mare, va ser l'aroma de paper ranci, sec i vell de les mans del seu pare. La primera vegada que aquest el va renyar va ser perquè havia mossegat les tapes d'un llibre titulat La cançó dels nobles *bogatyri* de Novgorod, concretament el volum IV, que contenia les gestes de Vasili Buslàiev. Així, el primer que va saber el petit Pergamí va ser que la cosa més sagrada per a la seva família eren els llibres, però també quin gust tenia el pes anyenc i amarg de la Història. Els seus pares van veure amb orgull com el nen aprenia a llegir abans que a parlar, i a escriure abans que a caminar. A partir d'aquell moment, en Mikhola va considerar que si al seu fill li venia de gust, podia jugar i estudiar a la Gran Biblioteca de Més Enllà i Dins del Regne, i de passada fer-li companyia i aprendre el seu ofici.

La seva mare, l'Ilsa, sempre li insistia que baixés a jugar amb els altres nens del castell, perquè corregués i fes les coses que acostumaven a fer els nens de la seva edat. Però en Pergamí sabia que ell no era com els altres, i el seu pare pensava el mateix, per la qual cosa no van fer mai cap drama sobre la seva educació i la

seva manera de divertir-se. Per al jove Pergamí, la tinta a les mans era com el fang als genolls dels altres nens, caure de l'escala per agafar un llibre era com enfilar-se a un arbre per buscar-hi nius i empaitar ratolins devorallibres era com córrer darrere els gats al jardí.

Als set anys, en Pergamí ja ajudava el seu pare a ordenar els llibres, a classificar-los i a treure'n la pols. En les seves estones lliures, que eren bastants, es passava hores i hores llegint, rellegint, fullejant i memoritzant tot el material escrit que li queia a les mans. En aquella biblioteca era feliç. Feliç com només un nen pot aspirar a ser-ho, respirant l'olor de fusta d'aquell terra, de les parets i de les prestatgeries, mentre deixava volar la imaginació i satisfeia les seves ànsies de coneixement llegint aquells llibres nous i antics; i li feia l'efecte que sentia la veu dels autors, que li parlaven a través d'aquelles línies de tinta escrites amb mil cal·ligrafies diferents: veus apassionades, pessimistes, estoiques, pesades, senzilles, retòriques, didàctiques, poètiques, èpiques i tràgiques.

Però després d'haver llegit i rellegit molts dels llibres de la Gran Biblioteca de Més Enllà i Dins del Regne (el seu pare encara no li deixava llegir els llibres dels pisos superiors, tot i que un parell de demonologia havien acabat inexplicablement a les seves mans), va arribar un moment que va començar a germinar una petita inquietud dins d'en Pergamí que moltes nits el desvetllava. Era una sensació estranya que el rosegava dia a dia i que anava creixent en el seu interior.

Una tarda en què necessitava alleujar aquell malestar, en Pergamí es va acostar a la taula on treballava en Mikhola i li va preguntar:

—*Pàposhka*, per què com més llegeixo i més coses aprenc, més m'adono que allò que desconec és encara més gran? —En Pergamí va parlar nerviós, precipitadament, però va mantenir el volum de veu que el seu pare sempre li havia exigit que utilitzés a la biblioteca.

En Mikhola, que feia poc que havia tornat d'una de les seves famoses caceres de llibres, estava anotant les dades de les seves dues noves adquisicions, el *Summum Mysticarum Animaliarum Compendium*, d'Aureli Ruber d'Halicarnàs, i una recopilació il·lustrada de Les «*bylini*» d'Alioixa Popóvitx, en un dels enormes volums de registres de la biblioteca, i va mirar el seu fill per damunt de les seves ulleres de cristall de robí.

—És normal, Pergamí, no pateixis. —En Mikhola va tancar el llibre de registres sense poder evitar que se li dibuixés un lleu somriure als llavis davant el raonament socràtic a què havia arribat el seu fill pel seu compte—. Jo també em vaig fer aquesta mateixa pregunta quan tenia la teva edat.

—Sí? De debò? I quina resposta hi vas trobar?

—Cap. —En Mikhola no va poder evitar que se li escapés una riallada—. Continuo buscant-la en tots els llibres que porto a aquesta biblioteca.

De seguida, en veure l'expressió d'abatiment del seu fill, el bibliotecari va reprimir el to de broma de les seves paraules. Es va apujar les ulleres de robí amb el dit i va adoptar una expressió digna i seriosa.

—Per això busco tots els que puc —va continuar— i, gràcies a l'*husidarya* Pavel Rustòvitx, els aplego en aquesta biblioteca, per tal que la Gran Biblioteca de Més Enllà i Dins del Regne pugui rivalitzar en coneixements i saber ni més ni menys que amb les biblioteques d'Alexandria, Pèrgam o Constantinoble. I, així, tot aquell que ho desitgi podrà accedir a aquests coneixements i enriquir-se amb ells. És una recerca inacabable, però sempre tindrà aquest al·licient.

En Pergamí va rumiar les noves paraules d'en Mikhola. El tranquil·litzava saber que fins i tot el seu pare, a qui considerava la

persona més sàvia i culta de la terra, tenia preocupacions semblants a les seves.

—És per això que la gent del castell et respecta i et diu el Caçallibres?

—Podríem dir que sí —va dir en Mikhola somrient lacònicament, al mateix temps que amb un gest de la mà treia importància a l'afer—. Cal que sàpigues que els llibres s'amaguen com les bèsties al bosc, fill meu. N'hi ha que són preses fàcils de localitzar. Molta gent els coneix i els ha llegit. Es troben a la majoria de monestirs, palaus i escoles d'arreu del món. Però hi ha altres llibres, Pergamí, que, atesa la seva singularitat, són peces que romanen ocultes i és molt difícil trobar-les. La major part perquè són obres antigues i resten oblidades en cambres ombrívoles plenes de pols i teranyines, víctimes de ratolins i tèrmits. D'altres han estat guardades amb gran zel pels seus amos, o bé aquests van morir després d'haver-les amagat, negant així el seu llegat de coneixement. Jo mateix vaig trobar algunes obres que els doctes més savis donaven per perdudes o respecte a l'existència de les quals tenien seriosos dubtes, i a causa de la meva habilitat per buscar aquests llibres em van atorgar el sobrenom del Caçallibres. Si bé, a mi, m'hauria agradat més que m'haguessin anomenat el Rescatallibres...; però, ja se sap, la gent et veu com et vol veure. La memòria de l'home és fràgil i l'interès pel saber antic avui dia és escàs, Pergamí. I malgrat que ara hi ha poca gent interessada a llegir, aviat, ben aviat, descobriran el valor de mirar enrere en el temps i endavant al futur que ha de venir, a través dels llibres. Sóc bibliotecari major de l'*husidarya* Rustòvitx, sí, però també sóc el Caçador de Llibres, encara que no em senti pas orgullós de molts dels llibres que he trobat ni dels mètodes que he fet servir per aconseguir algunes d'aquestes obres.

En Mikhola va tancar el gran llibre de registres i va deixar el que estava fent. Semblava com si les seves darreres paraules li haguessin portat records que tenia abandonats als racons més foscos de la memòria. Però el seu estat d'abstracció va durar poc. Va agafar el seu fill per la mà i el va dur fins a la tercera planta de la biblioteca, on les prestatgeries formaven un cercle al voltant d'una escala de cargol. En Mikhola, com en tantes altres ocasions, va fer que en Pergamí s'acostés als llibres que hi havia allà i tots dos hi van enganxar l'orella.

—Cal que aprenguis a escoltar els llibres, Pergamí. No solament a llegir-los i a estudiar-los, sinó també a sentir-ne les veus.

Com tantes altres vegades, en Pergamí imitava el seu pare. Tancava els ulls i enganxava amb força l'orella al llom dels llibres com si s'hi hagués de fondre. En respirava l'olor rància i seca, n'olorava la tinta, però al capdavall l'única cosa que sentia era el seu propi alè i el del seu pare.

—Algun dia, Pergamí —acabava dient-li en Mikhola amb un somriure orgullós—. Tingues paciència. Arribarà un dia que et despertaràs i ells et cridaran i sentiràs les seves veus. I aquest dia et convertiràs en un veritable caçallibres.

Aquella nit, en Pergamí amb prou feines va dormir. Feia hores que mirava el sostre de la seva habitació i els pensaments d'aquell dia continuaven fent salts i tombarelles dins del seu cap. Començava a odiar el sostre de l'habitació. Així doncs, es va aixecar del llit, va agafar la petita llàntia de la tauleta de nit i es va dirigir a la biblioteca amb l'esperança de relaxar-se, com tantes